שנאמר °פעלתי השמיני (א)(וכתיב °כי ברכו אלהים °כל אלה [מבני] (ל)עובד אדום המה ובניהם ואחיהם (אנשי) [איש] חיל בכח לעבודה ששים ושנים לעובד אדום" אמר ר' אבין הלוי *כל הדוחק את השעה שעה דוחקתו, וכל הנדחה מפני השעה שעה נדחת מפניו-מדרבה ורב יוסף: *דרב יוסף-סיני ורבה-עוקר הרים, אצטריכא להו שעתא, *שלחו להתם סיני ועוקר הרים איזה מהם קודם? שלחו להו סיני קודם *שהכל צריכין למרי חטיא, אף על פי כן לא קבל עליו ר' יוסף-דאמרי ליה כלדאי: מלכת תרתין שנין, מלך רבה עשרין ותרתין שנין, מלך רב יוסף תרתין שנין ופלגא, כל הנך שני דמלך רבה, אפילו אומנא לביתיה לא קרא: ואמר רבי אבין הלוי מאי דכתיב °יענך ה' ביום צרה ישגבך שם אלהי יעקב" אלהי יעקב ולא אלהי אברהם ויצחק? מכאן לבעל הקורה שיכנס בעביה של קורה: ואמר רבי אבין הלוי °כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאילו נהנה מזיו שכינה שנאמר °ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חותן משה לפני האלהים" וכי לפני אלהים אכלו והלא לפני משה אכלו אלא לומר לך כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאילו נהנה מזיו שכינה: *ואמר רבי אבין הלוי הנפטר מחברו [א] אל יאמר לו לך בשלום אלא לך לשלום שהרי יתרו שאמר לו למשה °לך לשלום" עלה והצליח, דוד שאמר לו לאבשלום °לך בשלום" הלך ונתלה: ואמר רבי אבין הלוי [ג] הנפטר מן המת אל יאמר לו לך לשלום אלא לך בשלום שנאמר °ואתה תבא אל אבותיך בשלום: אמר רבי לוי בר חייא *היוצא מבית הכנסת ונכנס לבית המדרש ועוסק בתורה *זוכה ומקבל פני שכינה שנאמר °ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון". אמר רבי חייא בר אשי אמר רב *תלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא שנאמר "ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון": *אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר °וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך" אל תקרי בניך אלא בוניך °שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול °יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך °למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך °למען בית ה' אלהינו אבקשה טוב לך °ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום:

שנאמר פעלתי השמיני. בני עובד אדום קא חשיב בדברי הימים וקא חשיב תמניא והיא תשיעית כל אחת ילדה ששה הם חמשים וארבע הוסיף עליהם שמונה בנים הראשונים הרי ששים ושנים לעובד אדום: הדוחק את השעה. כגון אבשלום שבקש למלוך בחזקה: אצטריכא להו שעתא. להיות אחד מהם ראש ישיבה. אצטריכא להו גרסי' הוצרכו להם חכמים: סיני. היו קורין לרב יוסף שהיה בקי בברייתות הרבה: עוקר הרים. לרבה בר נחמני שהיה מחודד יותר בפלפול: למרי חטיא. למי שקבץ תבואה למכור כלומר למי שקבץ שמועות: דאמרי ליה כלדאי. לרב יוסף: מלכת תרתין שנין. אמר אם אמלוך תחלה אמות לסוף שנתים ונדחה מפני השעה ולא אבה למלוך והשעה עמדה לו שלא הפסיד שנותיו בכך: אומנא לביתיה לא קרא. לא נהג כל אותן השנים שום צד שררה וכשהיה צריך להקיז דם היה הולך לבית הרופא ולא היה שולח לבא אליו: שיכנס בעובי הקורה. אם בא לטלטלה ממקום למקום לתתה בבנין כלומר יעקב שכל הבנים שלו וטרח בגידולם יבקש עליהם רחמים: הנפטר מן המת. כשהיו מוליכים ארונות ממקום למקום לקבורה היו מלוים אותו מעיר לעיר וחוזרים אלו ואחרים מלוים אותו משם והלאה והחוזרים קרי נפטרים נוטלין רשות להפטר ממנו: אין להם מנוחה. מישיבה לישיבה וממדרש למדרש:

הדרן עלך הרואה וסליקא לה מסכת ברכות

צג א מוש"ע או"ח סי' קנה סעיף א:

ס"ה מבנה

סידרה של ר' אבין הלוי

רב נסים גאון

תלמידי חכמים אין להם מנוחה. בגמרא דבני מערבא במסכת שביעית בפרק רביעי פירשו כי זו היגיעה שהן יגעין היא (משבחין) [שמשבחין] ומקלסין וטרסין בתורה כדאמרי' ר' יונה בשם ר' חייא בר אשי עתידין חברין להתיגע מבתי כנסיות לבתי מדרשות מאי טעמא דכתיב (תהלים פד) ילכו מחיל אל חיל:

סליקא לה להא מסכתא

[מ"ק כט. ע"ש]

[א] מג"א סי' ק"י סק"ט

[ג] [רמב"ם פ"ד מהל' אבל ה"ד]

תהלים פד

ישעיה נד　תהלים קיט

שם קכב שם שם

[ערכין יג:]
עירובין ל.
[מ"ק יב.]
הוריות יד.
[ב"ב קמה:]

[מ"ק כט.ע"ש]
שם
יבמות קכב: נזיר סו: תמיד לב: כריתו' כח:
שם כט

הדרן עלך הרואה וסליקא לה מסכת ברכות

אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויועיל לשכחה בעזרת השם יתברך

*הדרן עלך מסכת ברכות והדרך עלן דעתן עלך מסכת ברכות ודעתך עלן לא נתנשי מינך מסכת ברכות ולא תתנשי מינן לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי:

[פי' הגון על זה תמצא בס' החיים שחיבר אחי הגאון מהר"ל מפראג בספר זכיות פ"א ס"ג]

יאמר כן שלשה פעמים ואחר כך יאמר

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אומנותנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא *חנינא בר פפא רמי בר פפא נחמן בר פפא אחאי בר פפא אבא מרי בר פפא רפרם בר פפא רכיש בר פפא סורחב בר פפא אדא בר פפא דרו בר פפא:

[בסיומא וסוף תשובת הרמ"א ז"ל וכן בס' יש"ש בב"ק כתוב רמזים על הזכרת שמות הללו]

הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפינו ובפיפיות עמך בית ישראל ונהיה כולנו אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך: מאויבי תחכמני מצותיך כי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בחקיך למען לא אבוש: לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתני: ברוך אתה יי למדני חקיך: אמן אמן סלה ועד:

מודים אנחנו לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא מיושבי קרנות שאנו משכימים והם משכימים אנו משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים אנו עמלים והם עמלים אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינן מקבלים שכר אנו רצים והם רצים אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך:

יהי רצון לפניך יי אלהי כשם שעזרתני לסיים מסכת ברכות כן תעזרני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיימם ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים יעמוד לי ולזרעי שלא ימוש התורה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם ותתקיים בי בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים: אורך ימים בימינה עושר וכבוד בשמאלה: יי עוז לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' שנאמר פעולתי השמיני כי ברכו אלהים וכתיב כל אלה מבני עובד אדום המה ובניהם:

◆

גליון הש"ס

גמ' כל הדוחק את השעה. מג"א רסי' קנו ע"א: שם כל הנהנה מסעודה. מג"א סוף סי' קנו ורסי' תקס"ח סק"ס:

יתגדל ויתקדש שמיה רבא בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא ולאחיא מתיא ולאסקא לחיי עלמא ולמבני קרתא דירושלם ולשכלל היכליה בגוה ולמעקר פולחנא נוכראה מארעא ולאתבא פולחנא דשמיא לאתריה וימליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה בחייכון וביומיכון ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב ואמרו אמן: יהא שמיה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא: יתברך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא. ויתהדר ויתעלה ויתהלל שמיה דקודשא. בריך הוא לעילא מן כל ברכתא ושירתא תושבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא ואמרו אמן: על ישראל ועל רבנן ועל תלמידיהון ועל כל תלמידי תלמידיהון ועל כל מאן דעסקין באורייתא. די באתרא הדין ודי בכל אתר ואתר. יהא להון ולכון שלמא רבא חנא וחסדא ורחמי וחיי אריכי ומזוני רויחי ופורקנא מן קדם אבוהון די בשמיא וארעא ואמרו אמן: יהא שלמא רבא מן שמיא וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן: עושה שלום במרומיו הוא יעשה ברחמיו שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן: